

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

www.cymru.gov.uk

Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru

Cronfeydd Strwythurol Ewropeaidd 2014-2020

Themâu Trawsbynciol Dogfen Allweddol – Cronfa Gymdeithasol Ewrop

**Integreiddio'r Themâu Trawsbynciol ar draws y
Cronfeydd Strwythurol Ewropeaidd 2014-2020.**

Fersiwn 6

Dyddiad: Mawrth 2020

Cynnwys

Rhagair.....	3
Sut i ddefnyddio'r canllawiau	4
Cyflwyniad	4
Egwyddorion Arweiniol:	4
Cyfle Cyfartal a Phrif Ffrydio Rhywedd.....	5
Datblygu Cynaliadwy	6
Trechu Tlodi ac Allgáu Cymdeithasol	6
Rhwymedigaethau Statudol a Chymhwyster i Gael Cyllid yr UE	7
Cyd-destun Polisi a'r Fframwaith Deddfwriaethol	7
Cyfle Cyfartal a Phrif Ffrydio Rhyw.....	7
Adrodd ar y Bwlch Rhwng Cyflogau'r Ddau Ryw	9
Cod ymarfer: Cyflogaeth foesegol mewn cadwyni cyflenwi	10
Y Gymraeg	10
Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011	11
Datblygu Cynaliadwy	11
Trechu Tlodi ac Allgáu Cymdeithasol	14
Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant	15
Strategaeth ar gyfer Gweithredu'r Themâu Trawsbynciol	15
Dangosyddion Themâu Trawsbynciol Ffurfiol	16
Dangosyddion Lefel (Prosiect) Achosion Themâu Trawsbynciol.....	17
Monitro a Gwerthuso	18
Themâu Trawsbynciol a Dirwyn Prosiect i Ben:	19
Ffeithluniau Themâu Trawsbynciol:.....	19
Taflenni Ffeithiau ar y Themâu Trawsbynciol	19
Dogfen rheoli canllawiau Themâu Trawsbynciol	20

Rhagair

Mae'r themâu trawsbynciol, y cyfeirir atynt hefyd fel themâu llorweddol, yn faterion sy'n cyffwrdd ag egwyddorion cyffredinol megis democratiaeth, cydraddoldeb, cynaliadwyedd a llywodraethu da. Maent yn galw am weithredu mewn nifer o feysydd a chan hynny mae angen iddynt gael eu hintegreiddio ym mhob agwedd ar y rhaglenni Cyllid Ewropeaidd a chael sylw yn y deialog am ddatblygu'r rhaglenni.

Ar gyfer rhaglenni 2014-2020, y themâu trawsbynciol yw Cyfle Cyfartal a Phrif Ffrydio Rhyw, a'r Gymraeg, Datblygu Cynaliadwy a Threchgu Tlodi ac Allgáu Cymdeithasol.

O fewn cyd-destun polisi sy'n esblygu, mae'r darlun o ran integreiddio'r themâu trawsbynciol yng Nghymru'n un o ddatblygu a gwella'n gyson o raglenni blaenorol. Mae ymwybyddiaeth gynyddol, datblygiadau cadarnhaol mewn deddfwriaeth a pholisi, ynghyd â newidiadau mewn agweddau, wedi cyfuno â gwersi a ddysgwyd a ffocws clir gan y Comisiwn Ewropeaidd i wthio'r agenda yn ei blaen. Mae Llywodraeth Cymru wedi datblygu polisiau ar draws yr ystod o gyfrifoldebau statudol sydd ganddi gan gynnwys Datblygu Cynaliadwy, Cydraddoldeb ac Amrywiaeth a hefyd Trechu Tlodi.

Y nod yw parhau â'r cynnydd a wnaed a sicrhau bod manteision rhaglenni 2014-2020 yn cael eu gwasgaru'n deg rhwng y bobl a'r cymunedau yn y rhanbarth, gan felly gynyddu i'r eithaf effaith y rhaglenni a dangos y gwerth ychwanegol gwirioneddol sy'n deillio o integreiddio egwyddorion y themâu trawsbynciol yn llwyddiannus.

Nod y themâu trawsbynciol yw gwella ansawdd a gwaddol pob un o'r gweithrediadau sy'n cael eu cefnogi gan y Cronfeydd Strwythurol, ac ychwanegu gwerth at yr holl raglenni yn gyffredinol. Bydd disgwyl i'r themâu trawsbynciol gael eu gweithredu mewn nifer o feysydd, a chael eu hymgorffori yng nghynllun a darpariaeth pob gweithrediad. Mae tair Thema Trawsbynciol: Cyfleoedd Cyfartal, Prif Ffrydio Rhywedd a'r Gymraeg; Datblygu Cynaliadwy; a Threchgu Tlodi ac Allgáu Cymdeithasol.

Yn olaf, hoffem gydnabod a diolch i'r sefydliadau a adolygodd y fersiwn ddrafft o'r canllawiau ar y themâu trawsbynciol, y mae eu sylwadau wedi cael eu cynnwys yn y fersiynau terfynol.

Sut i ddefnyddio'r canllawiau

Mae'r canllawiau canlynol wedi'u bwriadu ar gyfer unrhyw un sy'n rhan o ddatblygu 'Gweithrediadau', yn enwedig 'Arweinydd Gweithrediadau' a staff Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru gyda golwg ar sicrhau bod y themâu trawsbynciol yn cael eu hintegreiddio gymaint ag a ellir.

Mae'r canllawiau ar y themâu trawsbynciol ar gyfer rhaglenni Cronfa Gymdeithasol Ewrop yn cynnwys y Ddogfen Allweddol hon a Matrics Themâu Trawsbynciol. Mae'r ddogfen hon yn nodi:

- diffiniad o'r tair thema drawsbynciol ynghyd â'r amcanion penodol;
- cyd-destun ac amcanion polisi'r themâu trawsbynciol ar gyfer Cronfeydd Strwythurol a Buddsoddi 2014-2020;
- y fframwaith ddeddfwriaethol;
- y broses monitro a gwerthuso a fydd yn cael ei defnyddio i asesu llwyddiant o ran integreiddio'r themâu trawsbynciol ar draws rhaglenni'r Cronfeydd Strwythurol a Buddsoddi?

Mae matrics y themâu trawsbynciol yn darparu rhestr o gamau gweithredu, wedi'u rhannu fesul Rhaglen a Blaenoriaeth unigol, y mae'n rhaid i 'Weithrediadau' ystyried eu cynnwys gyda golwg ar gynyddu i'r eithaf y potensial ar gyfer cyflawni'r themâu trawsbynciol.

Cyflwyniad

Mae'r Rheoliadau sy'n rheoli'r Rhaglenni Ewropeaidd yn amodi bod yn **rhaid** i'r holl weithrediadau a gyllidir drwy'r Cronfeydd Strwythurol a Buddsoddi Ewropeaidd integreiddio Cyfle Cyfartal a Phrif Ffrydio Rhyw a Datblygu Cynaliadwy fel themâu llorweddol, yn ogystal â chymryd camau gweithredu i Drechu Tlodi ac Allgáu Cymdeithasol.

Bydd y themâu trawsbynciol hyn yn ychwanegu gwerth, yn gwella ymwybyddiaeth a dealltwriaeth a hefyd yn sicrhau'r cyfranogiad mwyaf posibl ac yn lliniaru effeithiau anffafriol. Bydd hyn yn helpu gweithrediadau i symud y tu hwnt i gydymffurfio a datblygu systemau sy'n cefnogi arfer gorau.

Egwyddorion Arweiniol:

Bydd yr egwyddorion cyffredin canlynol yn rhoi arweiniad o ran dethol gweithrediadau yn y dyfodol ar draws yr holl Flaenoriaethau Buddsoddi:

- Dylai ymyriadau geisio integreiddio canlyniadau economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol sy'n gyson â phrif egwyddor drefniadol datblygu cynaliadwy ac yn cyfrannu at ganlyniadau'r themâu trawsbynciol;

Cyfle Cyfartal a Phrif Ffrydio Rhywedd

Mae thema drawsbynciol cyfle cyfartal a phrif ffrydio rhywedd yn amcanu at leihau anghyfiawnder a hybu cynhwysiant cymdeithasol, gan ddarparu'r cyfle i'r holl fuddiolwyr cymwys gyfranogi a defnyddio'u sgiliau a'u galluedd i godi lefelau Cynnyrch Domestig Gros yng Nghymru a mynd i'r afael â'r anghydbwysedd mewn enillion rhwng menywod a dynion ac eraill â nodweddion gwarchodedig. Yr amcanion cydraddoldeb allweddol ar gyfer rhaglenni Cronfa Gymdeithasol Ewrop yng Nghymru yw:

- Gostwng niferoedd y bobl ifanc nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant (NEET);
- Lleihau gorgynrychiolaeth gan rai grwpiau ethnig, y rhai sy'n gadael gofal a phobl ifanc anabl ymhlith y bobl ifanc NEET;
- Rhoi cymorth wedi'i dargedu i gyflogwyr allu cyflogi unigolion difreintiedig;
- Cefnogi gweithwyr hŷn, a'r rhai â materion iechyd, i aros mewn gwaith a pharhau i ddysgu sgiliau newydd;
- Canfod a phrofi datrysiadau i'r gwahaniaethau o ran cyflog a chyflogaeth yng Nghymru i oresgyn yr effaith negyddol y mae'r rhain yn ei chael, yn enwedig ar fenywod, pobl anabl a Phobl Dduon a Lleiafrifoedd Ethnig;
- Creu amgylchedd sy'n cefnogi gweithleoedd cynhwysol, yn hybu cyfle cyfartal i staff drwy ymgysylltu'n well â chyflogaeth a chefnogi'r broses o gael cydbwysedd rhwng bywyd gwaith a bywyd preifat;
- Cefnogi mynediad ar gyfer pobl anabl a phobl dduon a lleiafrifoedd ethnig at gyfleoedd hyfforddiant a chyflogaeth;
- Goresgyn yr effaith negyddol y mae gwahaniaethau o ran cyflog a chyflogaeth yn ei chael ar fenywod yng Nghymru;
- Herio rolau traddodiadol o ran cyflogaeth lle gall stereoteipiau mewn perthynas â'r rhywiau fodoli a chynorthwyo pobl ifanc gwrywaidd a benywaidd i gael a chadw cyflogaeth mewn meysydd neu ddiwydiannau annhraddodiadol lle caiff rhywiau penodol eu tangynrychioli, megis menywod mewn diwydiannau lle mae angen pynciau STEM (e.e. Peirianeg, Technoleg Gwybodaeth);
- Cynyddu cynrychiolaeth menywod mewn cyrsiau STEM;
- Herio gwahanu galwedigaethol drwy gynyddu niferoedd y menywod a'r dynion sy'n hyfforddi neu'n ailhyfforddi mewn meysydd annhraddodiadol (e.e. gofal plant, gofal cymdeithasol), gan ganolbwyntio ar feysydd lle ceir prinder sgiliau;
- Darparu gofal plant fforddiadwy, o ansawdd da sy'n diwallu anghenion economi fodern a'i gweithlu;
- Canfod a chefnogi cyfleoedd i hybu a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg a chefnogi siaradwyr yr iaith;
- Cydnabod iechyd a lles fel un o gonglfeini economi iach, ffyniannus.

Datblygu Cynaliadwy

Datblygiad sy'n diwallu anghenion y presennol heb gyfaddawdu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain.

Adroddiad Brundtland "Our Common Future" 1987

Datblygu cynaliadwy yw prif egwyddor drefniadol Llywodraeth Cymru. Mae cynnwys datblygu cynaliadwy fel thema drawsbynciol yn elfen hollbwysig i sicrhau na fydd datblygu economaidd yn effeithio'n anffafriol ar yr amgylchedd. Mae amgylchedd deniadol, o ansawdd da'n cyflawni swyddogaeth allweddol o ran denu pobl i fyw a gweithio yng Nghymru a'u cadw yn y wlad, yn ogystal â darparu'r ansawdd bywyd ar gyfer trigolion yng Nghymru.

Amcanion allweddol rhaglenni Cronfa Gymdeithasol Ewrop ar gyfer cyflawni datblygu cynaliadwy yw:

- Hybu ymwybyddiaeth ac arfer da amgylcheddol o ran cyflawni gweithgarwch;
- Integreiddio datblygu cynaliadwy mewn gweithrediadau sy'n cynnal rhaglenni addysg a hyfforddiant i godi ymwybyddiaeth;
- Cefnogi cyflogwyr sy'n cyfranogi i addasu neu wella Strategaethau Datblygu Cynaliadwy;
- Hybu cyfiawnder cymdeithasol a chyfle cyfartal;
- Cydnabod a hybu iechyd a lles fel un o gonglfeini economi iach, ffyniannus.

Trechu Tlodi ac Allgáu Cymdeithasol

Mae trechu tlodi ac allgáu cymdeithasol yn ymrwymiad gan y Comisiwn Ewropeaidd a Llywodraeth Cymru a fydd yn canolbwyntio ar gamau gweithredu i greu cyfleoedd cyflogaeth a datblygiad gyrfa ac a fydd yn helpu pobl i gael mynediad at y cyfleoedd hynny. Mae'r rhaglen hefyd yn amcanu at gynyddu symudedd y rhai sy'n ddi-waith, yn barod am waith neu'n cael eu tangyflogi. Gellir gwireddu manteision mwy hirdymor hefyd o ganlyniad i gyflogaeth gynaliadwy gan gynnwys lles gwell. Yr amcanion allweddol o ran thema drawsbynciol Trechu Tlodi ar gyfer y Rhaglenni Strwythurol a Buddsoddi Ewropeaidd yng Nghymru yw:

- Creu swyddi a thwf gan ddarparu cyfleoedd cyflogaeth ar gyfer y rhai sydd heb waith;
- Mynd i'r afael â'r rhwystrau i gyflogaeth megis sgiliau gwael, diffyg gofal plant neu opsiynau cyfyngedig o ran cludiant, gan helpu mwy o bobl i gael mynediad at gyfleoedd cyflogaeth;
- Canolbwyntio ar dwf, ochr yn ochr ag ymyriadau datblygu sgiliau sy'n galluogi'r rhai sy'n profi tlodi mewn gwaith i gael mynediad at swyddi mwy crefftus, â chyflog gwell.

Rhwymedigaethau Statudol a Chymhwyster i Gael Cyllid yr UE

Mae camau gweithredu y byddai angen i'r prif fuddiolwr fod wedi'u rhoi ar waith a'u cyllido heb ystyried gweithrediad yr UE, oherwydd rhwymedigaethau statudol, yn gostau anghymwys bob amser.

Fodd bynnag, mae camau gweithredu y mae eu hangen o ganlyniad i weithrediad yr UE, er mwyn ymlynu wrth ofynion statudol, yn gostau cymwys, e.e. addasiadau rhesymol i ddileu rhwystrau (gan gynnwys rhwystrau ffisegol) i gyfranogiad mewn gweithrediad. Dylai'r costau cymwys gynnwys dim ond y costau cynyddrannol hy y camau gweithredu (a chostau) ychwanegol y tu hwnt i'r rhai y byddai angen i'r sefydliad fod wedi'u rhoi ar waith, hyd yn oed pe na bai gweithrediad yr UE yn bodoli. Dylai hyn wastad gael ei drafod a'i gytuno gyda Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru ymlaen llaw i sicrhau bod cyllideb ar gael etc.

Cyd-destun Polisi a'r Fframwaith Deddfwriaethol

Cyfle Cyfartal a Phrif Ffrydio Rhyw

Mae integreiddio cyfle cyfartal, prif ffrydio rhyw a'r Gymraeg (yr ydym hefyd yn ei chynnwys yn y thema drawsbynciol Cyfle Cyfartal) yn bwysig, nid dim ond am resymau cyfreithiol, ond hefyd am fod goresgyn anghydraddoldebau rhwng gwahanol rannau cymdeithasol a demograffig o'r gymdeithas yn cyfrannu at effeithiolrwydd cyffredinol y gweithgarwch a gyflawnir gan y rhaglenni.

Mae RHEOLIAD (UE) Rhif 1303/2013 Erthygl 7 - *Promotion of equality between men and women and non- discrimination* yn datgan fel a ganlyn:

Rhaid i'r Aelod-wladwriaethau a'r Comisiwn sicrhau yr ystyrir cydraddoldeb rhwng dynion a menywod ac integreiddio safbwynt o ran rhywedd ac y cânt eu hyrwyddo wrth baratoi a gweithredu rhaglenni, gan gynnwys mewn perthynas â monitro, adrodd a gwerthuso.

Rhaid i'r Aelod-wladwriaethau a'r Comisiwn gymryd camau priodol i rwystro unrhyw wahaniaethu yn seiliedig ar ryw, hil neu darddiad ethnig, crefydd neu gred, anabledd, oedran neu gyfeiriadedd rhywiol wrth baratoi a gweithredu rhaglenni. Yn benodol, rhaid ystyried gofynion hygyrchedd i bobl anabl wrth baratoi a gweithredu rhaglenni.

Rhaglen dwf ddeng mlynedd yr Undeb Ewropeaidd yw Ewrop 2020. Nod y strategaeth yw mynd i'r afael â'r diffygion economaidd-gymdeithasol gan greu amodau ar gyfer twf mewn modd doethach, cynaliadwy a chynhwysol. Mae'r targedau'n cynnwys:

- Bod 75% o'r bobl 20-64 oed yn gyflogedig
- Gostwng cyfraddau'r rhai sy'n gadael yr ysgol yn gynnar islaw 10%
- Bod o leiaf 40% o bobl 30-34 oed yn cwblhau addysg trydedd lefel
- Bod 20 miliwn yn llai o bobl yn profi neu mewn perygl o brofi tlodi ac allgáu cymdeithasol

Mae deddfwriaeth arall y mae'n rhaid bod Gweithrediadau wedi'i hystyried yn cynnwys:

- Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn ¹
- Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Pobl ag Anableddau ²
- Deddf Cydraddoldeb 2010
(Oedran, Anabledd, Ailbennu Rhywedd, Priodas a Phartneriaeth Sifil, Beichiogrwydd a Mamolaeth, Hil ac Ethnigrwydd, Crefydd a Chred, Rhyw a Chyfeiriadedd Rhywiol)
- Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus (gan gynnwys y Dyletswyddau Cydraddoldeb Penodol yng Nghymru)
- Deddf Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Ieithoedd Swyddogol) 2012
- Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011
- Deddf yr Iaith Gymraeg 1993
- a35(2) Deddf Llywodraeth Cymru 2006
- Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011

Mae Cynllun Cydraddoldeb Strategol Llywodraeth Cymru (2020-2024) a'r amcanion cydraddoldeb, yn nodi sut y mae Llywodraeth Cymru yn cyflawni ei rhwymedigaethau cyfreithiol yn ogystal â'i hymrwymiad cryf i gydraddoldeb a chynhwysiant. Cafodd y Cynllun Cydraddoldeb Strategol ei ddatblygu yn unol â dyletswyddau cyffredinol o dan Ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus. Mae'r Ddyletswydd hon yn nodi bod yn rhaid i awdurdodau cyhoeddus roi sylw i'r canlynol:

- Ddileu gwahaniaethu, aflonyddu, erledigaeth ac unrhyw ymddygiad arall a waherddir dan y Ddeddf;
- Hybu cyfle cyfartal rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchodedig berthnasol a phobl nad ydynt yn ei rhannu;
- Meithrin cysylltiadau da rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchodedig berthnasol a phobl nad ydynt yn ei rhannu

Yn ogystal â hynny, rhaid i awdurdodau cyhoeddus weithredu trefniadau priodol i sicrhau eu bod yn nodi'r wybodaeth berthnasol sydd ganddynt ynghyd â nodi a chasglu unrhyw wybodaeth berthnasol nad oes ganddynt yn eu meddiant. Rhaid cynnal asesiad er mwyn nodi gwybodaeth berthnasol.

Mae hefyd angen i awdurdodau cyhoeddus wneud trefniadau i asesu effaith debygol polisïau ac arferion arfaethedig (gan gynnwys adolygiadau neu bolisïau wedi'u diwygio) ar eu gallu i gydymffurfio â'r ddyletswydd gyffredinol. Rhaid bod trefniadau ar waith ar gyfer cyhoeddi adroddiadau ynghylch yr asesiadau hyn pan fo'r asesiad yn dangos ei bod yn debygol y bydd effaith sylweddol ar allu awdurdod i gydymffurfio â'r ddyletswydd gyffredinol.

¹ Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn, mae'n cynnwys 'Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011' <http://gov.wales/topics/people-and-communities/people/children-and-young-people/rights/?skip=1&lang=cy>

² Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Pobl ag Anableddau <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>

Wrth asesu materion o'r fath, rhaid i awdurdod gydymffurfio â'r darpariaethau ymgysylltu ac ystyried yr wybodaeth berthnasol yn briodol. Rhaid i awdurdod hefyd fonitro effaith ei bolisiau a'i arferion ar ei allu i gydymffurfio â'r ddyletswydd gyffredinol.

Mae Polisiâu / Strategaethau Llywodraeth Cymru sy'n cefnogi cyfleoedd cyfartal a phrif ffrydio rhywedd yn cynnwys:

- Gweithredu ar Anabledd: fframwaith a chynllun gweithredu ar yr hawl i fyw'n annibynnol
- Y Strategaeth ar gyfer Pobl Hŷn yng Nghymru 2013-2023 (Mae'r strategaeth hon yn nodi pobl hŷn yn Nghymru fel pobl 50+ oed)
- Y Cynllun Galluogi sipsiwn, roma a theithwyr
- Cynllun Cydraddoldeb Strategol (ac Amcanion) 2020-2024
- Cymraeg 2050 – Miliwn o Siaradwyr
- Cymraeg 2050 – Rhaglen Waith 2017-21

Yn yr Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb sy'n cyd-fynd â'r rhaglen hon, ceir asesiad cadarn o anghenion y rheini a allai fod mewn perygl o fod yn destun eithrio, anfantais neu wahaniaethu oherwydd un neu ragor o'r nodweddion sy'n cael eu gwarchod dan Ddeddf Cydraddoldeb (2010) a'u hanghenion penodol o ran cefnogi mynediad at gyflogaeth a sgiliau. Mae'r Asesiad o'r Effaith yn nodi y gall grwpiau sydd â nodweddion sy'n cael eu gwarchod dan y Ddeddf hon wynebu materion penodol sy'n effeithio ar eu gallu i gael mynediad at y farchnad lafur a datblygu oddi mewn iddi. Gall hyn achosi iddynt wynebu risg uwch o dlodi a chael eu hallgáu.

Mae'r Asesiad hefyd yn dangos bod effaith anghymesur ar grwpiau o bobl dduon a lleiafrifoedd ethnig o ran cyflogaeth, gyda chysylltiad agos rhwng ethnigrwydd â thlodi incwm. Cafwyd barn ffurfiol gan y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol (yng Nghymru) ar ba mor briodol yw'r Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb ar gyfer y Rhaglenni ERDF.³

Adrodd ar y Bwlch Rhwng Cyflogau'r Ddau Ryw

Ar 6 Ebrill 2017 cyflwynwyd deddfwriaeth newydd ar gyflogau'r ddau ryw sy'n ei gwneud yn ofynnol i gyflogwyr yn y sectorau gwirfoddol, preifat a chyhoeddus sydd â mwy na 250 o weithwyr i gyhoeddi cyfrifiadau statudol bob blwyddyn yn dangos maint y bwlch rhwng cyflogau eu gweithwyr gwrywaidd a benywaidd. Y DU yw un o'r gwledydd cyntaf i gyflwyno deddfwriaeth o'r fath.

Y dyddiad y dylid seilio cyfrifiadau arnynt ar gyfer y sector cyhoeddus yw 31 Mawrth ac, ar gyfer y sectorau preifat a gwirfoddol, 5 Ebrill. Bydd gan gyflogwyr flwyddyn o'r dyddiad perthnasol i gyhoeddi eu data. Cewch ragor o wybodaeth **fan hyn**.

³ Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb – Cronfeydd Strwythurol Ewropeaidd 2014-20
<https://llyw.cymru/rhaglen-cronfa-gymdeithasol-ewrop-2014-i-2020-asesiad-or-effaith-ar-gydraddoldeb>
Fersiwn 6 : Mawrth 2020 Tudalen 9
Gwefan: <https://llyw.cymru/cronfeydd-strwythurol-yr-ue-2014-i-2020-canllawiau-prosiectau>
| E-bost: enquiries-wefo@wales.gov | Ffôn: 0845 010 3355

Cod ymarfer: Cyflogaeth foesegol mewn cadwyni cyflenwi

Bydd disgwyl i bob sefydliad sy'n derbyn cyllid gan Lywodraeth Cymru, yn uniongyrchol neu drwy grant neu gcontract, ymrwymo'r cod. Caiff sefydliadau eraill yng Nghymru eu hannog i ymrwymo iddo.

Mae'r cod yn ei gwneud yn ofynnol i sefydliadau'r sector cyhoeddus, y sector preifat a'r trydydd sector ddilyn cyfres o gamau gweithredu sy'n mynd i'r afael ag arferion cyflogi gwael.

Mae'r ymrwymadau yn y cod yn helpu i sicrhau bod y gweithwyr yn ein cadwyni cyflenwi yn cael eu cyflogi'n deg.

<http://gov.wales/topics/improvingservices/bettervm/code-of-practice/?skip=1&lang=cy>

Y Gymraeg

Dymuna Llywodraeth Cymru fod Cymru'n dod yn genedl gwbl ddwyieithog, sef gwlad lle y gall pobl ddewis byw eu bywydau naill ai drwy gyfrwng y Gymraeg neu'r Saesneg neu'r ddwy iaith a lle mae bodolaeth y ddwy iaith yn fater o falchder a chryfder i ni i gyd. Er mwyn gwireddu'r weledigaeth honno, mae Llywodraeth Cymru wedi gwneud ymrwymiad yn 'Cymraeg 2050 – Miliwn o Siaradwyr' y Cynllun Gweithredu Cenedlaethol ar gyfer Cymru Ddwieithog a'i Chynllun Iaith Gymraeg i brif ffrydio'r Gymraeg ar draws meysydd polisi. Bydd gweithrediad rhaglenni'r Cronfeydd Strwythurol a Buddsoddi'n adlewyrchu'r ymrwymiad hwn. Bydd disgwyl i'r prif fuddiolwyr ddilyn telerau dogfen Comisiynydd y Gymraeg 'Gwneud cais am Gcontractau a Grantiau: Ystyried y Gymraeg'⁴. Bydd angen i gostau cydymffurfio â gofynion o ran y Gymraeg gael eu cynnwys yn y rhagamcanion ariannol ar gyfer y gweithrediad.

Gall Cronfeydd Strwythurol Ewropeaidd chwarae rhan bwysig i gefnogi ymdrechion i ddatblygu yr iaith Gymraeg yng nghyd-destun twf economaidd a chreu swyddi. Gall Gweithrediadau gyfrannu at yr amcanion hyn drwy:

1. sicrhau bod yr holl weithrediadau a gwasanaethau a ariennir gan grantiau ar gael drwy gyfrwng y Gymraeg a bod y gwasanaethau hyn yn cael eu hyrwyddo yn weithredol;
2. sicrhau bod yr holl weithrediadau yn cyfrannu canlyniadau cadarnhaol ar gyfer yr iaith Gymraeg, megis:
 - a. cynnydd yn y defnydd o'r Gymraeg gan gyfranogwyr;
 - b. cynnydd yn y ddarpariaeth a defnydd o wasanaethau Cymraeg;
 - c. gwell sgiliau iaith Gymraeg;
 - d. cyfleoedd economaidd gwell mewn ardaloedd Cymraeg eu hiaith;
 - e. mwy o ymwybyddiaeth o fanteision yr iaith Gymraeg ar gyfer cyfleoedd cyflogaeth yn y dyfodol a datblygu economaidd.

⁴ Gwneud cais am Gcontractau a Grantiau: Ystyried y Gymraeg:

<http://www.comisiynyddygymraeg.cymru/hybu/SiteCollectionDocuments/Contractau%20a%20Grantiau%20CYM.pdf>

3. monitro cynnydd a chanlyniadau cadarnhaol ynglŷn â'r iaith Gymraeg.

Yn ogystal â chyfrannu at amcanion strategol Llywodraeth Cymru ar gyfer yr iaith Gymraeg, bydd gweithredu'r mesurau uchod yn cyfrannu tuag at gydymffurfio â gofynion Cynllun Iaith Gymraeg Llywodraeth Cymru ac, maes o law Mesur Safonau Iaith Gymraeg o dan Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011

Cafodd Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 gydsyniad brenhinol ar 9 Chwefror 2011 ac mae'n sefydlu fframwaith i gyrff y Sector Cyhoeddus, rhai cwmnïau preifat a sefydliadau'r trydydd sector gydymffurfio â safonau, ac yn rhoi'r pŵer i'r Comisiynydd ei gwneud yn ofynnol i gwmni neu sefydliad gydymffurfio â safon.

Mae rhai o'r meysydd sydd wedi'u cynnwys yn y Mesur hwn yn cynnwys:

- rhoi statws swyddogol i'r Gymraeg yng Nghymru;
- gwneud darpariaeth ynglŷn â hybu a hwyluso defnyddio'r Gymraeg;
- creu trefn o gyflwyno dyletswyddau ar ffurf safonau iaith;
- sefydlu'r egwyddor na ddylid trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg;
- gwneud darpariaeth ynglŷn ag ymchwilio i ymyrraeth â'r rhyddid i ddefnyddio'r Gymraeg;
- sefydlu Tribiwnlys y Gymraeg a diddymu Bwrdd yr Iaith Gymraeg.

Ceir gwybodaeth fanwl ynglŷn â sut y gall cyrff y Goron, cwmnïau preifat a chyrff y trydydd sector gydymffurfio â'r safonau a rhestr o'r mathau o gwmnïau preifat a sefydliadau yn y trydydd sector sydd wedi'u cynnwys yn y Mesur ar Wefan Comisiynydd y Gymraeg.⁵

Datblygu Cynaliadwy

Mae'r Rheoliadau Cyffredinol sy'n rheoli'r Rhaglenni Ewropeaidd yn amodi bod rhaid i'r holl weithrediadau a gyllidir drwy'r Fframwaith Strategol Cyffredin, sy'n cynnwys y Cronfeydd Strwythurol a Buddsoddi, integreiddio Datblygu Cynaliadwy dan Erthygl 8.

Rhaid i amcanion Cronfeydd Strwythurol a Buddsoddi Ewropeaidd gael eu holrhain yn unol ag egwyddorion datblygu cynaliadwy a gwaith hyrwyddo'r Undeb o'r nod i gadw, diogelu a gwella ansawdd yr amgylchedd, fel yr amlinellir yn Erthygl 11 ac Erthygl 191(1), Cytuniad ar Weithrediad yr Undeb Ewropeaidd, gan ystyried yr egwyddor "y llygrwr sy'n talu".

Rhaid i'r Aelod-wladwriaethau a'r Comisiwn sicrhau y caiff y gofynion diogelu amgylcheddol, effeithlonrwydd yr adnoddau, lliniaru ac addasu'r newid yn yr hinsawdd, bioamrywiaeth, cadernid yn erbyn trychinebau a rheoli ac atal risgiau eu hyrwyddo wrth baratoi a gweithredu Cytundebau Partneriaeth a rhaglenni.

⁵ Gwefan Comisiynydd y Gymraeg

[http://www.comisiynyddygydraeg.cymru/Cymraeg/Comisiynydd/Gyfraith/Mesur%20y%20Gymraeg%20\(Cymru\)%202011/Pages/Mesur-y-Gymraeg-\(Cymru\)-2011.aspx](http://www.comisiynyddygydraeg.cymru/Cymraeg/Comisiynydd/Gyfraith/Mesur%20y%20Gymraeg%20(Cymru)%202011/Pages/Mesur-y-Gymraeg-(Cymru)-2011.aspx)

Fersiwn 6 : Mawrth 2020

Gwefan: <https://llyw.cymru/cronfeydd-strwythurol-yr-ue-2014-i-2020-canllawiau-prosiectau>

| E-bost: enquiries-wefo@wales.gov | Ffôn: 0845 010 3355

Rhaid i'r Aelod-wladwriaethau ddarparu gwybodaeth am y cymorth ar gyfer amcanion newid yn yr hinsawdd drwy ddefnyddio methodoleg yn seiliedig ar gategoriâu ymyrraeth, ardaloedd neu fesurau ffocws, fel y bo'n briodol, ar gyfer holl Gronfeydd Strwythurol a Buddsoddi Ewropeaidd.

Rhaglen dwf deng mlynedd yr Undeb Ewropeaidd yw Ewrop 2020⁶. Nod y strategaeth yw mynd i'r afael â'r diffygion economaidd-gymdeithasol gan greu amodau ar gyfer twf mewn modd doethach, cynaliadwy a chynhwysol.

Mae Ewrop 2020: Twf Cynaliadwy (Strategaeth yr UE) yn nodi'r amcanion canlynol:

- Pwyslais ar effeithlonrwydd adnoddau;
- Economi wyrddach, fwy cystadleuol;
- Allyriadau carbon is (gostyngiad o 20% mewn allyriadau nwyon tŷ gwydr 1990-2020);
- Diogelu'r amgylchedd;
- Datblygu technolegau gwyrdd;
- Gridiau trydan clyfar (gostyngiad o 20% mewn defnydd);
- Gwell amgylchedd busnes a chymorth i gwsmeriaid.

Mae'r Ddeddfwriaeth Amgylcheddol ar gyfer y DU sy'n gymwys i Gymru fel a ganlyn:

- Deddf Newid yn yr Hinsawdd 2008
- Deddf yr Amgylchedd Naturiol a Chymunedau Gwledig 2006
- Deddf Cymdogaethau Glân a'r Amgylchedd 2005
- Deddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy 2000
- Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad (Diwygio) 1991
- Deddf Diogelu'r Amgylchedd 1990
- Deddf Rheoli Llygredd 1974
- Rheoliadau Gwarchod Cynefinoedd a Rhywogaethau (Diwygio) 2011
- Rheoliadau Gwastraff (Cymru a Lloegr) 2011
- Rheoliadau Trwyddedu Amgylcheddol (Cymru a Lloegr) 2010.

Mae gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ddyletswydd i hybu datblygu cynaliadwy fel a amodir dan Adran 79 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006⁷, sy'n datgan:

“Welsh Ministers are required to make, keep under review, and from time to time remake or revise, a sustainable development scheme, setting out how they propose, in the exercise of their functions, to promote sustainable development.”

Mae gan Lywodraeth Cymru ddiffiniad ehangach o ddatblygu cynaliadwy nag sydd gan y Comisiwn Ewropeaidd. Mae'r Rhaglen Lywodraethu yn nodi'r agwedd Gymreig ar ddatblygu cynaliadwy, sef “lles cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol pobl a chymunedau, sy'n ymgorffori ein gwerthoedd ynghylch tegwch a chyfiawnder cymdeithasol”. Bydd diffiniad y Comisiwn Ewropeaidd ochr yn ochr â gweledigaeth ehangach Llywodraeth Cymru ar gyfer datblygu cynaliadwy'n cael eu cyfuno i gyfrannu'n llawn at integreiddio thema drawsbynciol datblygu cynaliadwy.

⁶ Ewrop 2020: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/europe-2020-indicators>

⁷ Deddf Llywodraeth Cymru 2006: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/32/notes/division/5/3/8>

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015) yn cryfhau trefniadau llywodraethu sy'n bodoli eisoes ar gyfer gwella llesiant Cymru i sicrhau bod anghenion y presennol yn cael eu diwallu heb gyfaddawdu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain.

Mae'r Ddeddf yn:

- pennu nodau i wella llesiant Cymru;
- cyflwyno dangosyddion cenedlaethol a fydd yn mesur y gwahaniaeth a wneir i lesiant Cymru;
- sefydlu Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol ar gyfer Cymru i weithredu fel eiriolwr dros genedlaethau'r dyfodol;
- gwneud byrddau gwasanaethau lleol a chynlluniau llesiant yn statudol ac yn symleiddio'r gofynion ar gyfer cynllunio cymunedol integredig.

I gael rhagor o wybodaeth am y Ddeddf, ewch i: https://llyw.cymru/llesiant-cenedlaethau-dyfodol-canllawiau?_ga=2.202314713.917460492.1583238260-397661037.1549273374

Nod Deddf yr Amgylchedd yw cyflwyno deddfwriaeth newydd ar gyfer yr amgylchedd. Mae'n gosod sefyllfa Cymru fel economi carbon isel a gwyrdd sy'n barod i addasu i effeithiau newid yn yr hinsawdd.

Mae'r Ddeddf yn datblygu buddion economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol sylweddol i Gymru. Fe'i cynlluniwyd yn ofalus, a hynny er mwyn ategu a helpu gyda'r gwaith i sicrhau lles Cymru yn yr hirdymor, fel y bo'r genhedlaeth bresennol a chenedlaethau'r dyfodol yn elwa ar economi lewyrchus, amgylchedd iach a chydnerth, a chymunedau ffyniannus a chydlynol.

Dyma rannau allweddol y Ddeddf:

- Rhan 1: Rheoli Cynaliadwy ar Adnoddau Naturiol;
- Rhan 2: Newid yn yr Hinsawdd;
- Rhan 3: Codi Taliadau am Fagiau Siopa;
- Rhan 4: Casglu a Gwaredu Gwastraff;
- Rhannau 5 a 6: Pysgodfeydd ar gyfer Pysgod Cregyn a Thrwyddedu Morol;
- Rhan 7: Y Pwyllgor Llifogydd ac Erydu Arfordirol a Draenio Tir.

I gael rhagor o wybodaeth am y Ddeddf, ewch i: https://llyw.cymru/deddf-yr-amgylchedd-cymru-2016-trosolwg?_ga=2.165091319.917460492.1583238260-397661037.1549273374

Mae Deddf Cynllunio (Cymru) yn nodi cyfres o newidiadau deddfwriaethol er mwyn diwygio'r system gynllunio yng Nghymru er mwyn sicrhau ei bod yn deg, yn gadarn ac yn hwyluso datblygiadau.

Mae'r Ddeddf yn mynd i'r afael â phum prif amcan:

- fframwaith mwy modern ar gyfer darparu gwasanaethau cynllunio;
- atgyfnerthu'r dull gweithredu seiliedig ar gynllun;
- gwella cydnerthedd;
- rhoi mwy o bwyslais ar brosesau cychwynnol y system rheoli datblygu a'i gwella;
- galluogi gweithdrefnau gorfodi ac apelio effeithiol.

I gael rhagor o wybodaeth am y Ddeddf, ewch i:

https://llyw.cymru/polisi-a-chanllawiau-cynllunio-ar-gyfer-proffesiynol?_ga=2.165091319.917460492.1583238260-397661037.1549273374

Mae rheoliadau'r Cronfeydd Strwythurol a Buddsoddi'n gyson â Strategaeth Datblygu Cynaliadwy y DU⁸ a'r adroddiad Cymru'n Un: Cenedl Un Blaned⁹, sy'n nodi'r weledigaeth ar gyfer Cymru gynaliadwy. Mae'r adroddiad Cymru'n Un: Cenedl Un Blaned yn nodi'r cynllun datblygu cynaliadwy ar gyfer Cymru. Nod y cynllun yw gwella lles economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol pobl a chymunedau, gan gyflawni ansawdd bywyd gwell i genedlaethau'r dyfodol:

- Mewn ffyrdd sy'n hybu cyfiawnder cymdeithasol a chyfle cyfartal;
- Mewn ffyrdd sy'n gwella'r amgylchedd naturiol a diwylliannol ac yn parchu ei derfynau – gan ddefnyddio dim ond cyfran deg o adnoddau'r ddaear a chynnal yr etifeddiaeth ddiwylliannol.

Trechu Tlodi ac Allgáu Cymdeithasol

Ewrop 2020 yw Platfform yr UE yn erbyn Tlodi sy'n cefnogi ffocws y Comisiwn ar drechu tlodi ac allgáu cymdeithasol ac a fydd yn mynd ar drywydd targed EU2020 o 20 miliwn yn llai o bobl mewn tlodi.

Mae Cynllun Gweithredu ar gyfer Trechu Tlodi¹⁰ 2012 – 2020 Llywodraeth Cymru yn nodi'r targedau a'r cerrig milltir y mae Llywodraeth Cymru'n gweithio tuag atynt i leihau tlodi a thlodi plant yng Nghymru. Mae Strategaeth Tlodi Plant¹¹ Llywodraeth Cymru yn datgan ei gweledigaeth ac amcanion ar gyfer Cymru ac mae hawliau plant yn ganolog iddi. Mae pump amcan i'r strategaeth ac mae nifer ohonynt yn cyd-fynd â nodau ac amcanion Cronfa Gymdeithasol Ewrop. Mae'r Cynllun Gweithredu ar gyfer Trechu Tlodi yn ailddatgan targed rhaglenni Cronfa Gymdeithasol Ewrop i gyfeirio o leiaf 20 y cant o'r arian o Gronfa Gymdeithasol Ewrop yn 2014-2020 i gael ei fuddsoddi mewn trechu tlodi ac allgáu cymdeithasol drwy helpu pobl i ddod o hyd i gyflogaeth gynaliadwy a'i chadw.

Amcanion Cronfa Gymdeithasol Ewrop yw gostwng lefelau diffyg gwaith ac aelwydydd heb waith, tlodi incwm cymharol a thlodi parhaol yng Nghymru drwy gefnogi mynediad at gyflogaeth gynaliadwy. Mae Adran 5 o'r Rhaglen Weithredol, sy'n dwyn y teitl 'Anghenion Penodol yr Ardaloedd Daearyddol yr Effeithir arnynt fwyaf gan Dlodi neu Grwpiau Targed sydd Fwyaf Mewn Perygl o Wahaniaethu neu Allgáu Cymdeithasol, gydag Ystyriaeth Arbennig i Gymunedau Wedi'u Hymyleiddio a Phobl ag Anableddau', yn nodi y bydd y ffocws ar gefnogi pobl, yn enwedig y rhai

⁸ Securing the Future – Strategaeth Datblygu Cynaliadwy y DU

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/69412/pb10589-securing-the-future-050307.pdf

⁹ Cymru'n Un; Cenedl Un Blaned:

<https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?page=view&type=99&nr=79&menu=1449>

<http://wales.gov.uk/docs/desh/publications/090521susdev1wales1planetcy.pdf>

¹⁰ Y Cynllun Gweithredu ar gyfer Trechu Tlodi https://llyw.cymru/datganiad-ysgrifenedig-cynllun-gweithredu-ar-gyfer-trechu-tlodi-2013?_ga=2.186555489.917460492.1583238260-397661037.1549273374

¹¹ Strategaeth Tlodi Plant <http://gov.wales/topics/people-and-communities/people/children-and-young-people/child-poverty/?skip=1&lang=cy>

sydd fwyaf mewn perygl o dlodi ac allgáu cymdeithasol, i gael mynediad at gyflogaeth gynaliadwy a'i chadw. Nod y camau gweithredu fydd gweithio gyda'r rhai sy'n ddi-waith, yn cael eu tangyflogi neu sy'n economaidd anweithgar gan ddiwallu anghenion y grwpiau hyn a mynd i'r afael â'r rhwystrau y maent yn eu hwynebu o ran cael mynediad at y farchnad waith ac aros ynddi. Mae Adran 5 yn rhoi manylion penodol ar gyfer y grwpiau targed hyn. Yr egwyddor arweiniol ar gyfer pob ymyriad fydd symud yr unigolyn tuag at gael a chadw cyflogaeth gynaliadwy, gan gynnwys hunangyflogaeth, fel dull o drechu tlodi.

Mae camau gweithredu Cronfa Gymdeithasol Ewrop wedi'u bwriadu i fynd i'r afael ag achosion tlodi yn hytrach nag ymdrin â'r canlyniadau, gan sefydlu ymyriadau sy'n canolbwyntio camau gweithredu ar leihau tlodi drwy gynyddu lefelau cyflogaeth, yn enwedig i grwpiau a dangynrychiolir a'r rhai sydd bellaf o'r farchnad waith; cynyddu lefelau sgiliau'r gweithlu a gostwng nifer y bobl heb unrhyw sgiliau neu â sgiliau sylfaenol yn unig a chynyddu sgiliau lefel uwch ym maes ymchwil ac arloesi; cynyddu cyflogaeth a chyrhaeddiad addysgol pobl ifanc, a lleihau anghydraddoldebau yn y farchnad waith ymhlith menywod a grwpiau cydraddoldeb cydnabyddedig.

Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant

Yn 2011 Cymru oedd y wlad gyntaf yn y DU i gynnwys hawliau plant mewn cyfraith ddomestig drwy gyflwyno **Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011**. Mae'r Mesur yn sefydlu ystyriaeth i Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn a'r protocolau dewisol fel rhan annatod o gyfraith Cymru.

Mae'r Cynllun Hawliau Plant yn nodi'r trefniadau y mae'n rhaid i Weinidogion eu rhoi ar waith i gydymffurfio â'r ddyletswydd i roi sylw dyledus i Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn. Cafodd y Cynllun hwn ei ddiwygio ar 1 Mai 2014 i adlewyrchu ymrwymiad pellach i hawliau plant.

Mae'r Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant wedi cael ei sefydlu i sicrhau bod Adrannau Llywodraeth Cymru yn cefnogi Gweinidogion i gydymffurfio â'r ddyletswydd i roi sylw dyledus i Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn. Erfyn strwythuredig ac iddo chwe cham yw'r Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant sy'n rhoi arweiniad i'r defnyddiwr drwy'r broses o roi sylw dyledus i Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn ac sy'n sicrhau y cydymffurfir â'r ddyletswydd dan adran 1 o'r Mesur.¹²

Strategaeth ar gyfer Gweithredu'r Themâu Trawsbynciol

Ceir strategaeth ar gyfer gweithredu'r themâu trawsbynciol yn nogfen Rhaglen Weithredol y Cronfeydd Strwythurol a Buddsoddi ac mae'n cynnwys y canlynol:

- Bydd cyngor arbenigol parhaus ar gael i fuddiolwyr. Bydd mewnbwn arbenigol yn cael ei ddarparu ar adeg gynnar i gynyddu i'r eithaf y defnydd o gyfleoedd i hybu'r tair thema drawsbynciol.

¹² WG CRIA: <https://wales365uk.sharepoint.com/sites/Mewnrwyd-Policy-Making-Legislation/SitePages/Children's-Rights-Impact-Assessment-CRIA.aspx>

- Asesiad o'r themâu trawsbynciol ar bob cam yn y broses o ddatblygu Gweithrediadau.
- Bydd rhaglen o sesiynau codi ymwybyddiaeth a hyfforddiant yn cael ei darparu ar gyfer staff Llywodraeth Cymru a buddiolwyr ar sut i integreiddio'r themâu trawsbynciol, gyda chymorth gan gydweithwyr eraill yn Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru ar yr agweddau monitro a gwerthuso.
- Bydd canllawiau'n cael eu paratoi ynghyd ag astudiaethau achos i ddangos enghreifftiau o arfer gorau a fydd yn darparu gwybodaeth benodol ynghylch sut y gall buddiolwyr fynd i'r afael â'r tair thema drawsbynciol o fewn eu cynlluniau gweithredol.
- Monitro cynnydd yn rheolaidd.
- Adroddiadau diweddarau i'r Pwyllgor Monitro Rhaglenni a rhanddeiliaid eraill.
- Bydd ystod o ddangosyddion ar lefelau'r Blaenoriaethau yn cael eu defnyddio hefyd i hybu'r themâu trawsbynciol.

Dangosyddion Themâu Trawsbynciol Ffurfiol

Mae dangosyddion a thargedau Themâu Trawsbynciol wedi'u creu i gefnogi'r gwaith o ddarparu amcanion themâu trawsbynciol y rhaglen. Mae'n ofynnol i brosiectau sy'n cael eu cefnogi gan y Cronfeydd Strwythurol gyfrannu at y gwaith o gyflawni'r targedau hyn.

Cronfa Gymdeithasol Ewrop (ESF)

Blaenoriaeth 1 Trechu Tlodi drwy Gyflogaeth Gynaliadwy a Blaenoriaeth 2 Sgiliau ar gyfer Twf:

- % y mentrau sy'n mabwysiadu neu'n gwella eu strategaethau cydraddoldeb a'u systemau monitro
- % y mentrau sy'n mabwysiadu neu'n gwella eu strategaethau datblygu cynaliadwy a systemau monitro
- % y gweithrediadau sy'n integreiddio datblygu cynaliadwy mewn rhaglenni codi ymwybyddiaeth, addysg neu hyfforddiant.

Blaenoriaeth 3 Cyflogaeth a Chyrhaeddiad Ieuenctid:

- % y gweithrediadau sy'n integreiddio datblygu cynaliadwy mewn rhaglenni codi ymwybyddiaeth, addysg neu hyfforddiant.

Fel gyda rhaglen ERDF, nid oes unrhyw ddangosyddion Themâu Trawsbynciol penodol ar gyfer Trechu Tlodi, ond mae blaenoriaeth benodol, sef Trechu Tlodi drwy Gyflogaeth Gynaliadwy, yn ogystal â holl ddangosyddion rhaglen Cronfa Gymdeithasol Ewrop, sy'n cefnogi'r agenda trechu tlodi naill ai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol.

Bydd yn ofynnol i'r holl weithrediadau sy'n gwneud cais am gymorth gan Gronfa Gymdeithasol Ewrop bennu targedau ar lefel weithredol, o leiaf yn y categorïau canlynol:

- Menywod
- Oedran (dros 54 oed, ac eithrio Blaenoriaeth 3 Cyrhaeddiad Ieuencid)
- Cyfrifoldebau gofal / gofal plant
- Anabledd
- Cyflyrau iechyd sy'n cyfyngu ar waith
- Mudwyr o'r UE (gan gynnwys Roma), mudwyr nad ydynt o'r UE

Dangosyddion Lefel (Prosiect) Achosion Themâu Trawsbynciol

Mae pennu targedau ffurfiol yn sbardun pwysig i sicrhau bod prosiectau'n rhoi sylw i'r Themâu Trawsbynciol. Mae hefyd yn ei gwneud yn haws monitro cynnydd yn systematig dros gyfnod y rhaglen. Fodd bynnag, yn 2014 / 2015, cynhaliodd WEFO werthusiad o sut yr oedd y Themâu Trawsbynciol wedi eu hintegreiddio i raglenni 2007-2013 a oedd wedi eu hariannu gan Ewrop. Un o'r materion pwysig a gododd yn sgil y gwerthusiad oedd bod rhanddeiliaid (sef y rheini a oedd yn rhedeg prosiectau a'r rheini a oedd yn darparu gweithgarwch) am gael ffordd well o ddangos eu bod yn llwyddo i ddarparu gweithgarwch a oedd yn cyfrannu at y Themâu Trawsbynciol. Roeddent o'r farn bod y dangosyddion ffurfiol yn rhy gyffredinol, ac yn aml nad oeddent yn berthnasol i weithgarwch prosiectau penodol. Mewn ymateb i'r adborth hwn, cafodd dangosyddion Themâu Trawsbynciol ychwanegol eu pennu ar lefel prosiect. Roedd y rhain yn ei gwneud yn bosibl i WEFO gasglu gwybodaeth am ystod ehangach o weithgarwch. Mae dangosyddion ffurfiol yn parhau i fod yn berthnasol, ond bellach nid ydym yn dibynnu arnynt i ddatgelu'r darlun llawn o ran i ba raddau y mae prosiect yn llwyddo i ddarparu gweithgarwch Themâu Trawsbynciol.

Isod mae rhestr o'r dangosyddion ar lefel prosiect sydd wedi eu nodi hyd yn hyn, ond gellir ychwanegu atynt os bydd gweithgarwch ychwanegol nad yw ar y rhestr yn cael ei ddarparu. **Dim ond rhai ohonynt fydd yn berthnasol i'ch project chi; mae'n dibynnu ar y gweithgarwch rydych yn ei ddarparu:**

Cyfle Cyfartal a Phrif Ffrydio Rhyw

- Mesurau gweithredu cadarnhaol i gefnogi menywod
- Mesurau gweithredu cadarnhaol i gefnogi pobl dduon a lleiafrifoedd ethnig
- Mesurau gweithredu cadarnhaol i gefnogi pobl ifanc
- Mesurau gweithredu cadarnhaol i gefnogi gweithwyr hŷn
- Mesurau gweithredu cadarnhaol i gefnogi pobl anabl
- Mesurau gweithredu cadarnhaol i gefnogi eraill
- Gweithgareddau sy'n herio gwahanu galwedigaethol
- Mynd i'r afael â chyflogau anghyfartal
- Gweithgarwch i gynnwys menywod ym mhynciau STEM
- Gweithgarwch i hybu'r Gymraeg
- Gweithgarwch i gefnogi siaradwyr Cymraeg
- Gweithgarwch i hybu cydweithio â'r Grŵp Mynediad ar gyfer Pobl Anabl

- Rhaglenni iechyd yn y gweithle
- Darparu gofal plant
- Darparu gofal arall

Datblygu cynaliadwy

- Datblygu Cod Eco sefydliadol
- Datblygu cadwyni cyflenwi cynaliadwy lleol
- Integreiddio seilwaith gwyrdd ar raddfa fach
- Integreiddio seilwaith glas ar raddfa fach
- Gweithgarwch i gefnogi bioamrywiaeth ar safleoedd a ariennir gan y Cronfeydd Strwythurol
- Datblygu Cynllun Teithio sefydliadol a mentrau trafndiaeth gynaliadwy
- Mesurau i ddefnyddio adnoddau'n effeithlon
- Cynlluniau rheoli amgylcheddol safleoedd
- BREEAM Ardderchog lle y bo'n briodol
- BREEAM Da lawn lle y bo'n briodol
- Defnyddio CEQUALL ar gyfer gwaith adeiladu
- Defnyddio Systemau Draenio Trefol Cynaliadwy (SUDS) lle bo'n briodol.

Mae rhai o'r canlyniadau positif ar gyfer Themâu Trawsbynciol Cyfle Cyfartal a Phrif Ffrydio Rhyw, a Threchu Tlodi ac Allgáu Cymdeithasol yn gysylltiedig â'i gilydd, ac felly fe ellir eu defnyddio ar gyfer y ddwy Thema Drawsbynciol.

Trechu Tlodi ac Allgáu Cymdeithasol

- Gweithgarwch sy'n arwain at fagu sgiliau yn y gymuned
- Gweithgarwch mentora ac eirioli
- Gweithgarwch i gefnogi cymheiriaid
- Cefnogi prosiectau ar gyfer gwirfoddolwyr
- Sefydliadau sy'n talu cyflog byw

Themâu Trawsbynciol Cyffredinol

- Arferion da ar gyfer ymgysylltu â rhanddeiliaid
- Datblygu eiriolwyr Themâu Trawsbynciol effeithiol
- Integreiddio Cymalau Cymdeithasol i weithgarwch
- Pecynnau cymorth, gwiriadau iechyd, systemau sylfaenol, Apiau ac ati ar Themâu Trawsbynciol
- Datblygu pecynnau hyfforddi ar Themâu Trawsbynciol
- Hyfforddiant ar Themâu Trawsbynciol i staff
- Gweithgarwch sy'n cyfrannu at ddangosyddion ffurfiol themâu trawsbynciol yn y blaenoriaethau / amcanion lle nad ydynt yn bresennol.

Monitro a Gwerthuso

Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru sy'n gyfrifol am werthusiadau ar lefel Rhaglenni mewn perthynas â'r Rhaglenni Strwythurol a Buddsoddi, gan gynnwys rhoi cyngor i weithrediadau ar fonitro a gwerthuso. Mae canllawiau pellach ar fonitro a gwerthuso, gan gynnwys esboniadau ar derminoleg, wedi'u cynhyrchu gan Gangen Ymchwil, Monitro a Gwerthuso WEFO ac maent ar gael ar ei gwefan.

https://llyw.cymru/monitro-gwerthuso-prosiectau-cronfeydd-strwythurol-yr-ue-canllawiau?_ga=2.135206137.917460492.1583238260-397661037.1549273374wefo-guidance/?skip=1&lang=cy

Mae canllawiau ar dystiolaeth briodol i ddangos sut y mae'r themâu trawsbynciol yn cael eu hintegreiddio wedi'u drafftio ac mae'n rhan o ddogfen ganllaw 'Dangosyddion a Cherrig Milltir ar gyfer Cronfa Gymdeithasol Ewrop (ESF)', sydd ar gael yma:

https://llyw.cymru/cronfeydd-strwythurol-yr-ue-2014-i-2020-dangosyddion-perfformiad?_ga=2.169143201.1822671839.1583743669-631954825.1556280598

Bydd tîm y themâu trawsbynciol yn darparu cyngor, cymorth a gwaith monitro yn barhaus ar gyfer yr holl 'Weithrediadau' a gymeradwywyd yn ogystal â gofyn am dystiolaeth a gwirio dystiolaeth sy'n cefnogi hawliadau o ran y themâu trawsbynciol.

Themâu Trawsbynciol a Dirwyn Prosiect i Ben:

Wrth baratoi i ddirwyn gweithrediad i ben, byddai tîm y themâu trawsbynciol yn disgwyl bod:

- Sampl dystiolaeth dangosydd cysylltiedig â themâu trawsbynciol wedi'i chyflwyno a bod tîm y themâu trawsbynciol wedi cadarnhau ei bod yn bodloni gofynion WEFO;
- Cerrig milltir themâu trawsbynciol, materion neu amodau arbennig themâu trawsbynciol / camau gweithredu a godwyd gan dîm y themâu trawsbynciol ar gyfer y gweithrediad wedi eu cyflawni a bod tîm y themâu trawsbynciol wedi cytuno y gellir eu dirwyn i ben;
- Tîm y themâu trawsbynciol wedi gweld a gwneud sylwadau ar y gwerthusiad terfynol o'r gweithrediad (lle mae angen rhoi adroddiad ar nodau, amcanion ac ymrwymadau themâu trawsbynciol y gweithrediad yn ogystal ag unrhyw gyflawniadau neu lwyddiannau o ran dangosyddion themâu trawsbynciol neu unrhyw anawsterau i gyflawni'r themâu trawsbynciol).

Ffeithluniau Themâu Trawsbynciol:

Mae'r tîm themâu trawsbynciol wedi, ac yn parhau i ddatblygu ffeithluniau astudiaethau achos o weithrediadau sy'n dangos yr arferion da sy'n cael eu gweithredu mewn perthynas â'r themâu trawsbynciol.

Cysylltwch â'r tîm themâu trawsbynciol ar WEFOCrossCuttingThemes@gov.wales

Taflenni Ffeithiau ar y Themâu Trawsbynciol

Mae cyfres o daflenni ffeithiau ar gyfer sy'n nodi cynnydd y gweithrediadau a ariannwyd drwy raglenni 2007-2013 yn erbyn ystod o gyfleoedd cyfartal a dangosyddion datblygu cynaliadwy.

Cysylltwch â'r tîm themâu trawsbynciol ar WEFOCrossCuttingThemes@gov.wales i gael y taflenni ffeithiau hyn.

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

www.cymru.gov.uk

Dogfen Rheoli Canllawiau Themâu Trawsbynciol

UNDEB
EWROPEAIDD
EUROPEAN
UNION

Log Diweddaru Canllawiau Themâu Trawsbynciol Fersiwn 6 – Mawrth 2020

Cyfle Cyfartal a Phrif Ffrydio Rhywedd

Mae'r holl newidiadau isod wedi cael eu gwneud i'r fersiwn Gymraeg

Rhif y Dudalen	Newid a wnaed	Rheswm
Clawr	Diweddaru rhif y fersiwn a'r dyddiad	Diweddaru'r canllawiau a gwe-ddolenni
Pob tudalen	Newid 'fersiwn 5 Hydref 2018' i 'fersiwn 6: Mawrth 2020'	Troedyn y dudalen – fersiwn newydd o'r ddogfen
Pob tudalen	Newid yr e-bost ymholiadau	Diweddaru'r cyfeiriad e-bost
Cyfle Cyfartal a Phrif Ffrydio Rhywedd		
Y ddogfen i gyd	Diweddaru amrywiol we-ddolenni drwy'r ddogfen hon	Gwe-ddolenni blaenorol ddim yn gweithio
8-9	Cynllun Cydraddoldeb Strategol Llywodraeth Cymru ac Amcanion	Diweddaru i gyfeirio at y Cynllun diweddaraf 2020-24 ac Amcanion
9	Diweddaru Strategaethau Llywodraeth Cymru	Fersiynau a gwe-ddolenni mwy newydd ar gael
19	Diweddaru gwe-ddolenni i ddogfennau Canllawiau RME WEFO	Nid oedd y gwe-ddolenni bellach yn gweithio
20	Diweddaru'r ddolen ffeithluniau Themâu Trawsbynciol	Nid yw bellach ar gael ar wefan Llywodraeth Cymru
20	Diweddaru'r ddolen i daflenni ffeithiau Themâu Trawsbynciol	Nid yw bellach ar gael ar wefan Llywodraeth Cymru
SD		
Y ddogfen i gyd	Diweddaru amrywiol we-ddolenni drwy'r ddogfen hon	Nid yw'r gwe-ddolenni blaenorol yn gweithio
Trechu Tlodi ac Allgáu Cymdeithasol		
Y ddogfen i gyd	Diweddaru amrywiol we-ddolenni drwy'r ddogfen hon	Nid yw'r gwe-ddolenni blaenorol yn gweithio